

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Krameris (spr.)
Sędziowie:	SSA Stanisław Rączkowski SSA Edward Stelmasik
Protokolant:	Anna Turek

przy udziale prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Urszuli Piwowarczyk - Strugały

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 r.

sprawy **R. M.** oskarżonego z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

K. B. (1) oskarżonego z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

z powodu apelacji wniesionych przez oskarżonych i apelacji prokuratora wobec oskarżonego R. M.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 4 czerwca 2013 r. sygn. III K 191/12

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonego R. M. w ten sposób, że na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeka od oskarżonego obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, przez zapłacenie na rzecz (...) Sp. z o.o. oddział w Polsce kwoty 531.984,04 zł (pięćset trzydzieści jeden tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt cztery złote i 04/100)

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok wobec oskarżonego R. M. oraz tenże wyrok wobec oskarżonego K. B. (1) utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżonych R. M. i K. B. (1) od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

R. M. został oskarżony o to, że:

w okresie od grudnia 2010 r. do 8 marca 2011 r. w Ż. i we W., działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przyjmował mienie oraz pomagał M. F. oraz M. J. w zbyciu mienia znacznej wartości o łącznej wartości 531.984,04 złotych wiedząc o tym, że mienie to pochodzi z przestępstwa kradzieży, czym działał na szkodę (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., a w tym:

- pomógł w zbyciu nie mniej niż 869 sztuk podzespołów do telewizorów (...) w postaci modułów 32, 37, 42 i 47 calowych o łącznej wartości nie mniejszej niż 518.663,69 zł;

- przyjął 16 sztuk podzespołów do laptopów (...) w postaci modułów o łącznej wartości nie mniejszej niż 13.320,35 zł.,

tj. o czyn z art. 291§1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

K. B. (1) został oskarżony, o to że:

w okresie od grudnia 2010 r. do 8 marca 2011 r. w B., działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem w celu przywłaszczenia, wspólnie i w porozumieniu z Ł. G., A. S., P. C., W. K. i M. F. dokonał zaboru mienia znacznej wartości w postaci podzespołów do telewizorów (...) w postaci różnych modułów 32, 37, 42 i 47 calowych, w ilości łącznej nie mniejszej niż 773 sztuki o łącznej wartości nie mniejszej niż 163.176,36 USD, co stanowi równowartość 469.822,74 zł na szkodę (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o.,

tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2013 r., sygn. akt III K 191/12, Sąd Okręgowy we Wrocławiu:

I. oskarżonego R. S. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku stanowiącego przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. z tym, że ustalił, iż dopuścił się on go działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. oraz na podstawie art. 33 § 1,2 i 3 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności i karę 50 (pięćdziesięciu) stawek grzywny ustalając wymiar jednej stawki dziennej grzywny na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

II. oskarżonego R. M. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku stanowiącego przestępstwo z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 12 k.k. z tym, że ustalił, iż dopuścił się on go działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami i za to na podstawie art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., oraz na podstawie art. 33 § 1,2 i 3 k.k. wymierzył mu karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i karę 200 (dwustu) stawek grzywny ustalając wymiar jednej stawki dziennej grzywny na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

III. oskarżonego K. B. (1) uznał za winnego tego, że: w okresie od grudnia 2010r. do 8 marca 2011r. w B., działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem w celu przywłaszczenia, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, dokonał zaboru mienia w postaci podzespołów do telewizorów (...) w postaci modułów 32 calowych, w ilości łącznej nie mniejszej niż 144 sztuki o łącznej wartości nie mniejszej niż 25.372,80 USD, co stanowi równowartość 73.261,43 zł na szkodę (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. tj. czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. oraz na podstawie art. 33 § 1,2 i 3 k.k. wymierzył mu karę 1(jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i karę 100 (stu) stawek grzywny ustalając wymiar jednej stawki dziennej grzywny na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

IV. na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okresy próby:

- wobec oskarżonych R. S. i K. B. (1) na okresy 3 (trzech) lat próby,

- wobec oskarżonego R. M. na okres 5 (pięciu) lat próby;

V. na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa równowartości korzyści majątkowych uzyskanych przez oskarżonych z przypisanych im przestępstw:

- wobec oskarżonego R. S. przepadek równowartości korzyści majątkowej w kwocie 4.000zł. (czterech tysięcy złotych),

- wobec oskarżonego R. M. przepadek równowartości korzyści majątkowej w kwocie 7.000zł. (siedmiu tysięcy złotych),

- wobec oskarżonego K. B. (1) przepadek równowartości korzyści majątkowej w kwocie 7.000zł. (siedmiu tysięcy złotych);

VI. na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonych R. S. i K. B. (1) do naprawienia w całości szkody wyrządzonej przypisanym każdemu z nich przestępstwem przez zapłatę solidarnie z pozostałymi współsprawcami na rzecz (...) Sp. z o.o. Oddział w Polsce przez:

- R. S. do kwoty 48 840,95 zł (czterdzieści osiem tysięcy osiemset czterdzieści złotych dziewięćdziesiąt pięć groszy),

- K. B. (1) do kwoty 73.261,43 zł (siedemdziesiąt trzy tysiące dwieście sześćdziesiąt jeden złotych czterdzieści trzy grosze);

VII. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonych kar grzywny zaliczył oskarżonym okresy pozbawienia ich wolności w sprawie:

- oskarżonemu R. S. od dnia 16 marca 2011r. do dnia 18 marca 2011r.,

- oskarżonemu R. M. od dnia 18 marca 2011r. do dnia 9 czerwca 2011r.,

- oskarżonemu K. B. (1) od dnia 9 sierpnia 2011r. do dnia 10 sierpnia 2011 r., przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności jest równy dwóm dziennym stawkom grzywny;

VIII. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. orzekł zwrot M. J. dowodu rzeczowego zarejestrowanego w wykazie nr Drz 223/11 pod poz. 255, k. 1134;

IX. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. orzekł zwrot na rzecz (...) Sp. z o.o. w B. dowodów rzeczowych zarejestrowanych w wykazie nr Drz 259/11 pod poz. 219, k. 1081 oraz Drz 365/11 pod poz. 113, k. 1072;

X. na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł zniszczenie dowodów rzeczowych zarejestrowanych w wykazie nr Drz 241/11 pod poz. 237, k. 1105, Drz 247/11 pod poz. 231, k. 1104, Drz 249/11-Drz 256/11 pod poz. 222- 229, k. 1087-1088, Drz 257/11 pod poz. 221 k. 1082, Drz 258/11 pod poz. 220 k. 1081, Drz 465/11 pod poz. 13, k. 1012, Drz 409/12 - Drz 411/12 pod poz. 265-267, k. 1873,

XI. zarządził pozostawić w aktach sprawy dowód rzeczowy zarejestrowany w wykazie dowodów rzeczowych nr Drz/p30/12, k. 1097;

XII. zwolnił wszystkich oskarżonych od uiszczenia kosztów postępowania zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku złożył **Prokurator Okręgowy**, w stosunku do oskarżonego R. M. - na niekorzyść - w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środkach karnych. Oskarżyciel publiczny zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, to jest art. 46 § 1 k.k. poprzez jego niezastosowanie i nieorzeczenie w stosunku do oskarżonego R. M. obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w sytuacji uznania za winnego wyżej wymienionego oskarżonego za czyn z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 12 k.k., podczas gdy wobec złożonego przez pokrzywdzonego wniosku o zastosowanie środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody z art. 46 § 1 k.k. orzeczenie tego środka karnego wobec oskarżonego R. M. było obligatoryjne. Wobec powyższego, Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o środkach karnych wobec oskarżonego R. M. poprzez zobowiązanie go na podstawie art. 46 § 1 k.k. do naprawienia w całości szkody wyrządzonej przypisanym mu przestępstwem przez zapłatę solidarnie z pozostałymi współsprawcami na rzecz (...) sp. z o.o. Oddział w Polsce do kwoty 531.984,04 zł.

Apelację od zapadłego wyroku wywiódł też **obrońca oskarżonego R. M.** w części dotyczącej orzeczenia o karze. Skarżący zarzucił rażącą niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary w postaci 200 stawek grzywny podczas gdy wzgląd na cele wychowawcze i zapobiegawcze jakie kara powinna osiągać w stosunku do skazanego.

W szczególności uprzednia niekaralność R. M., bardzo trudna sytuacja materialna jego i jego rodziny spowodowana długotrwałym aresztem tymczasowym przemawiają za niższym wymiarem kary grzywny, zwłaszcza jeśli się zważy kary grzywny wymierzone w niniejszej sprawie innym współoskarżonym. obrońca zarzucił również niewspółmiernie długi okres, maksymalny okres próby, który orzekł Sąd I instancji zawieszając oskarżonemu R. M. karę pozbawienia wolności. Podnosząc powyższe, obrońca oskarżonego wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary grzywny 100 stawek dziennych grzywny ustalając wymiar jednej stawki dziennej grzywny na 10 zł;
2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez warunkowe zawieszenie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności na okres 2 lat próby.

Apelację od powyższego orzeczenia w zakresie pkt III i V złożył także **obrońca oskarżonego K. B. (1)** zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy tj.

1. art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. polegające na przyjęciu, że K. B. (1) dokonał zaboru mienia w ilości nie mniejszej niż 144 sztuki modułów 32-calowych podczas gdy Sąd w swoich ustaleniach przyjął, iż oskarżony dokonał zaboru 144 sztuk modułów i nie zostało udowodnione aby skradzionych modułów mogło być więcej niż 144 sztuki,
2. art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. polegające na niewskazaniu w uzasadnieniu na podstawie jakich dowodów Sąd uznał, że K. B. (1) uzyskał korzyść majątkową w wysokości 7.000 zł oraz na jakiej podstawie nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonego, który wskazywał, że uzyskał z tego procederu kwotę 2.500 zł podczas gdy ani z wyjaśnień oskarżonego ani z zeznań świadków M. F., Ł. G. i A. S. nie wynika kwota 7.000 zł

Podnosząc powyższe, obrońca oskarżonego wniósł o zmianę pkt III i V wyroku poprzez przyjęcie, że oskarżony dokonał zaboru mienia w postaci podzespołów do telewizorów (...) w postaci modułów 32-calowych w ilości łącznej 144 sztuk oraz o orzeczenie wobec K. B. (1) przepadku równowartości korzyści majątkowej w kwocie 2.500 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

I. Odnośnie do apelacji Prokuratora.

Zarzut obrazy prawa materialnego art. 46 § 1 k.k. polegający na zaniechaniu orzeczenia przez Sąd I instancji obowiązku naprawienia szkody od pasera, uznano za zasadny.

Przepis art. 46 § 1 k.k. stanowi, że w razie skazania sąd może orzec, a na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej, orzeka obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; przepisów prawa cywilnego o przedawnieniu roszczenia oraz o możliwości zasądzenia renty nie stosuje się.

Omawiany przepis obowiązuje w tym brzmieniu od dnia 8 czerwca 2010 r. Został wprowadzony przez art. 1 pkt 10 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (dz.U.2009.206.1589).

Przed tą datą orzeczenie środka karnego na podstawie art. 46 § 1 k.k. w postaci obowiązku naprawienia szkody uwarunkowane było skazaniem sprawcy za określone przestępstwa, których katalog zawarty był w tekście przepisu. Między innymi wymienione były przestępstwa przeciwko mieniu, do których należy paserstwo.

W dacie popełnienia przestępstw przez oskarżonych w niniejszej sprawie obowiązywał przepis art. 46 § 1 k.k. w aktualnym brzmieniu, co znaczy, że orzekanie środka karnego nie było ograniczone rodzajem popełnionego przestępstwa. Istotne jest to, że nie zmieniło się pojęcie szkody i nadal mowa o szkodzie wyrządzonej przestępstwem. To ostatnie pojęcie budzi zasadnicze kontrowersje w odniesieniu do sprawy oskarżonego R. M., który skazany został

za popełnienie przestępstwa paserstwa umyślnego. Tego sprawcy tj. pasera, Sąd Okręgowy nie zaliczył do kręgu osób, od których można w trybie art. 46 § 1 k.k. orzec obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody.

W doktrynie i judykaturze wypowiedane były dotychczas różne poglądy dotyczące możliwości orzeczenia obowiązku naprawienia szkody wobec pasera, czy to jako warunku probacyjnego, czy jako środka karnego.

Sąd Najwyższy w przeszłości stał na stanowisku, że brak podstaw do nałożenia na pasera obowiązku naprawienia szkody. W wyroku z dnia 3 maja 1984 r. wskazał, że: „obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem – jeżeli szkoda ta nie została w chwili wyrokowania naprawiona – może być nałożony na podstawie art. 75 § 2 pkt 1 k.k. tylko na tych sprawców, którzy tę szkodę wyrządzili, a zatem na sprawców, współsprawców, podlegaczy i pomocników. Obowiązku tego w tym trybie nie można nałożyć na osoby, które z popełnionego przestępstwa odniosły korzyść majątkową, a więc na paserów” (I KR 74/84, OSNPG 1985/1/3).

Pogląd taki wyrażała także m.in. Genowefa Rejman (G. R., Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego za rok 1973; Część II: Kara NP 1974/11/s.1525).

W. Daszkiewicz powołując się na przepis art. 422 k.c., zasady etyczne oraz względy wychowawczo-prewencyjne, dostrzegał potrzebę stosowania wobec paserów karno-prawnego obowiązku naprawienia szkody. (W. Daszkiewicz, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego (prawo karne procesowe – 1973 r., PiP 1974, nr 6, s. 117).

Podobne stanowisko zajął Z. G. – na gruncie przepisów Kodeksu karnego z 1997 r. w odniesieniu do obowiązku naprawienia szkody nakładanego w charakterze warunku probacyjnego tzn. na podstawie art. 67 § 3, art. 72 § 2 oraz art. 36 § 2 w zw. z art. 72 § 2 k.k. Opowiedział się in genere za dopuszczalnością nałożenia na pasera obowiązku naprawienia szkody z wyłączeniem w odniesieniu do typu podstawowego i kwalifikowanego paserstwa nieumyślnego z art. 292 § 1 i 2 k.k. Jednocześnie Autor ten zanegował możliwość nałożenia na pasera obowiązku naprawienia szkody jako środka karnego na podstawie art. 46 § 1 k.k., akcentując, że przepis ten mówi wyraźnie o obowiązku naprawienia wyrządzonej szkody. (Z. Gostyński. Obowiązek naprawienia szkody w nowym ustawodawstwie karnym, Zakamycze 1999, s. 201-202). W zasadzie przeciwko możliwości orzeczenia wobec pasera środka karnego z art. 46 § 1 k.k. wypowiedziała się też, choć niejednoznacznie A. Muszyńska (A. Muszyńska. Naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem, Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 331-332).

W literaturze występują też poglądy przeciwne. Małgorzata Dąbrowska-Kardas i Piotr Kardas uznali, że w przypadku złożenia wniosku przez pokrzywdzonego lub inną osobę uprawnioną, w razie skazania za przestępstwo określone w art. 291 §1 k.k., sąd zobowiązany jest orzec obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości lub w części (M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas [w:] A. Zoll (red.) Kodeks karny. Część szczególna. Tom III., Warszawa 2008, s. 426). Stanowisko analogiczne jest zawarte również w Komentarzu do Kodeksu karnego. Część szczególna, Tom II pod red. Andrzeja Wąska, Warszawa 2004 r., s. 959. Tu Autor – Bogusław Michalski – poszedł dalej w swej ocenie, albowiem nie wykluczył możliwości orzeczenia środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody nawet wobec sprawcy paserstwa nieumyślnego z art. 292 k.k.

Kwestia zakresu podmiotowego orzekania środka karnego na podstawie art. 46 § 1 k.k. występowała też w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 6 kwietnia 2011 r. Sąd Najwyższy wskazał na zasadność orzeczenia obowiązku naprawienia szkody z art. 46 § 1 k.k. wobec sprawcy przestępstwa paserstwa. Wyraził zdanie, że: „pogląd, że sprawca (paser) pomagający w ukryciu samochodu pochodzącego z przestępstwa, nie może odpowiadać w całości za szkodę wyrządzoną tym przestępstwem, jest rażąco błędny w świetle ratio legis art. 46 § 1 k.k.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. akt: III KK 399/10, Lex nr 811861).

W innym judykacie, a w szczególności w jego pisemnych motywach, Sąd Najwyższy utrzymywał, że: „nie można twierdzić, że paser nie wyrządza żadnej szkody w mieniu właściciela rzeczy stanowiącej przedmiot paserstwa. Oznacza to, że pomiędzy czynem zawierającym znamiona przestępstwa paserstwa, a naruszeniem lub zagrożeniem dobra będącego przedmiotem tego przestępstwa w postaci rzeczy, nie ma ogniw pośrednich, podobnie jak w przypadku przestępstwa kradzieży. Zatem odpowiedzialność odszkodowawcza sprawcy kradzieży, rozboju czy kradzieży z

włamaniem oparta o art. 46 § 1 k.k., nie eliminuje odpowiedzialności odszkodowawczej pasera, który podejmuje działania w odniesieniu do mienia będącego uprzednio przedmiotem tych przestępstw” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2011 r., sygn. akt: III KK 243/10, OSNwSK 2011/1/204).

Sąd Apelacyjny – w orzekającym składzie – te ostatnie poglądy zaaprobował i jednocześnie stanął na stanowisku, że **przy orzekaniu środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46 § 1 k.k. wobec sprawcy przestępstwa paserstwa z art. 291 § 1 k.k. ma zastosowanie art. 422 k.c.**

Przepis ten stanowi, że za szkodę odpowiedzialny jest nie tylko ten, kto ją bezpośrednio wyrządził, lecz także ten kto inną osobę do wyrządzenia szkody nakłonił, albo był jej pomocny, jak również ten, kto świadomie skorzystał z wyrządzonej drugiemu szkody.

W literaturze występują poglądy, że z uwagi na treść art. 46 § 1 k.k., który wyraźnie mówi o obowiązku naprawienia wyrządzonej szkody, przy orzekaniu tego środka karnego, nie może mieć zastosowania art. 422 k.c. w zakresie w jakim przewiduje odpowiedzialność za szkodę tego kto „świadomie skorzystał z wyrządzonej drugiemu szkody” (zob. np. Z. Gostyński – op.cit. s.202).

Pogląd ten jest nieuprawniony.

Odpowiedzialność korzystającego na podstawie art. 422 k.c. in fine k.c. zachodzi wówczas, gdy dojdzie do wyrządzenia szkody osobie trzeciej czynem niedozwolonym. W czynie w postaci świadomego skorzystania ze szkody zawarte muszą być trzy elementy. Po pierwsze, musi dojść do uzyskania korzyści. Po wtóre, osoba korzystająca musi mieć świadomość uzyskania korzyści oraz wyrządzenia drugiemu szkody. Po trzecie, źródłem korzyści musi być szkoda wyrządzona drugiemu. Wskazuje się nadto, że istnieć winno następstwo czasowe pomiędzy wyrządzeniem szkody a uzyskaniem korzyści ze szkody (zob. G. Bieniek [w:] Komentarz do Kodeksu cywilnego pod red. G. Bienka. Warszawa 2001 r., s. 316). W niniejszej sprawie wyżej wymienione elementy występują.

Przypomnieć należy, że oskarżony R. M. skazany został za to, że w okresie od grudnia 2010 r. do 8 marca 2011 r. w Ż. i W., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w krótkich odstępach czasu ze z góry powziętym zamiarem oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przyjmował mienie oraz pomagał (tu wymienionym osobom) w zbyciu mienia znacznej wartości, o łącznej wartości 531.984,04 zł, wiedząc o tym, że mienie to pochodzi z kradzieży na szkodę (...) sp. z o.o. – tj. za przestępstwo z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego (niekwestionowanych przez strony), oskarżony pomógł w zbyciu nie mniej niż 869 sztuk podzespołów do telewizorów (...) i przyjął 16 sztuk podzespołów do Laptopów (...). Proceder przestępczy trwał około 3 miesięcy, a oskarżony czerpał zeń korzyści.

Elementem niezbędnym odpowiedzialności osoby, która skorzystała z wyrządzonej szkody, jest ustalenie istnienia adekwatnego związku przyczynowego między bezprawnym zachowaniem tej osoby a szkodą wyrządzoną pokrzywdzonemu. In concreto wymagane przesłanki zostały spełnione, bo świadome zachowanie oskarżonego R. M. – który na przestrzeni kilku miesięcy ze z góry powziętym zamiarem, przyjmował skradzione mienie, w postaci modułów telewizorów, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej – było warunkiem sine qua non wystąpienia szkody.

Sąd Najwyższy zajmował się na gruncie art. 422 k.c. m.in. odpowiedzialnością sprawcy poplecznictwa. W jednym z judykatów wyraził pogląd, że: „artykuł 422 k.c. nie obejmuje osoby, która pomogła w ukryciu szkody już wyrządzonej przez sprawcę, chyba, że ta osoba jeszcze przed wyrządzeniem szkody zapewniła sprawcę o gotowości udzielenia pomocy do jej ukrycia lub świadomie skorzystała z tej rzeczy” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2007 r., sygn. akt: III CSK 338/06, OSNC 2007/12/187; podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z 13 listopada 1969 r., III CZP 39/69).

Z okoliczności ustalonych przez Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie bezspornie wynika, że oskarżony R. M. działał wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, które przed wyrządzeniem szkody tj. przed dokonaniem

kradzieży modułów telewizorów miały pewność, że oskarżony jest tą osobą, która przedmioty te przyjmie i udzieli pomocy w ich zbyciu.

W orzecznictwie w sprawach cywilnych na tle art. 422 k.c. utrwalone jest stanowisko, że dla zaistnienia odpowiedzialności pasera istotne jest, że odniósł on korzyść w chwili nabycia przedmiotu pochodzącego z przestępstwa; natomiast bez znaczenia są dalsze losy tej korzyści, w szczególności jej utrata i pozbawienie korzyści w chwili wyrokowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1970 r., II PR 540/68, OSNCP 1970, nr 11, poz. 198). Bez znaczenia będzie również zysk jaki uzyskał paser sprzedając później to mienie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 1979 r., II CR 360/79, OSNCP 1980, nr 7-8, poz. 142).

Powyższe można również odnieść do sprawcy paserstwa o innych znamionach strony przedmiotowej, m.in. do sprawcy, który rzecz uzyskaną z przestępstwa przyjmuje i pomaga do jej zbycia. Nie ma zatem wątpliwości, że w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzą przesłanki odpowiedzialności oskarżonego jako osoby, która świadomie skorzystała z wyrządzonej szkody – na podstawie art. 422 k.c.

Wypowiadając się na temat wysokości należnego odszkodowania pasera, Sąd Najwyższy stwierdził, że: „Paser, który świadomie skorzystał z wyrządzonej drugiemu szkody obowiązany jest z mocy art. 136 k.z. (obecnie art. 422 k.c.) do jej naprawienia w stopniu odpowiadającym wartości nabytej rzeczy, pochodzącej z kradzieży, a nie jedynie do wysokości uzyskanych przez niego korzyści” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1966 r., sygn. akt: I PR 162/66, Lex nr 6000). Stanowisko to pozostaje nadal aktualne na tle obowiązującego Kodeksu cywilnego (zob. A. Rzetecka-Gil, Kodeks cywilny, Komentarz. Zobowiązania część ogólna, Lex el/ 2011).

Z przytoczonych wyżej przyczyn, Sąd Apelacyjny w orzekającym składzie – uwzględniając apelację Prokuratora – dokonał zmiany zaskarżonego wyroku w ten sposób, że orzekł wobec oskarżonego R. M. środek karny w postaci obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości uznając – poprzez zastosowanie instytucji odpowiedzialności za szkodę określonej w art. 422 k.c. - że spełnione zostały przesłanki określone w art. 46 § 1 k.k.

Stanowisko Sądu Apelacyjnego w zakresie apelacji Prokuratora znalazło odzwierciedlenie w orzeczeniu zawartym w pkt I wyroku.

II. Odnośnie do apelacji obrońcy oskarżonego R. M..

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny nie podzielił twierdzenia obrońcy oskarżonego o rażącej surowości kary wymierzonej oskarżonemu R. M..

Wymierzając karę oskarżonemu, Sąd Okręgowy wziął pod uwagę zakres działania oraz wywołany nim ogromny zakres szkód (szkoda w wysokości 531.984,04 zł). Przy uwzględnieniu skali strat poniesionych przez pokrzywdzoną spółkę, orzeczona wobec oskarżonego grzywna w wymiarze 200 stawek dziennych po 10 złotych każda, wydaje się wręcz symboliczna. Zważyć też należy, że przestępstwo paserstwa jest czynem o bardzo dużej społecznej szkodliwości. Świadomość osoby, która dokonuje zaboru, że jest ktoś, kto ułatwi mu zbyt skradzionych przedmiotów w pewien sposób wręcz zachęca do dokonywania tych czynów zabronionych. Biorąc więc pod uwagę, że kara powinna oddziaływać prewencyjnie zarówno na sprawcę czynu jak i na społeczeństwo, Sąd I instancji zasadnie wymierzył oskarżonemu karę dwóch lat pozbawienia wolności, czego obrońca nie kwestionuje. Wbrew temu co twierdzi obrońca, Sąd uwzględnił takie okoliczności przemawiające na korzyść oskarżonego takie jak jego uprzednia niekaralność i wobec powyższego wykonanie orzeczonej wobec niego kary warunkowo zawiesił. Wyznaczony maksymalny okres próby w odpowiedni sposób zabezpieczy fakt, że oskarżony będzie przestrzegał porządku prawnego i nie powróci już na drogę przestępstwa.

Orzeczona wobec oskarżonego kara nie jest więc karą rażąco surową w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze wymierzonej oskarżonemu R. M..

III. Odnośnie do apelacji obrońcy oskarżonego K. B. (1).

Zarzut naruszenia przepisów postępowania art. 413 § 21 pkt 1 i 424 § 1 pkt 1 k.p.k., nie jest zasadny – w rozumieniu art. 438 pkt 2 k.p.k. Zarzut obrazy przepisów postępowania powoduje uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia tylko wtedy, gdy obraza ta mogła mieć wpływ na treść orzeczenia. Przepis art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. stanowi, że wyrok skazujący powinien zawierać dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną. W odniesieniu do oskarżonego K. B. (1) Sąd Okręgowy dokonał szczegółowego opisu czynu ciągłego przestępstwa kradzieży podzespołów do telewizorów (...) na przestrzeni czasu od grudnia 2010 r. do 8 marca 2011 r. Określając ilość i wartość skradzionego mienia, Sąd meriti posłużył się określeniami „nie mniejszej” niż 144 sztuki i „nie mniejszej” niż 25.372,80 USD.

Kwestią sporną w apelacji stało się użycie określenia „nie mniejsza”. Oczywiście, że stan idealny byłby wtedy, gdyby ilość nie budziła najmniejszych wątpliwości, ale w niniejszej sprawie tak nie jest. Ilość 144 sztuk podzespołów jest ilością minimalną jaką można było przyjąć, gdyż z materiału dowodowego bezsprzecznie wynika, że przedmiotem kradzieży była większa ilość podzespołów do telewizorów (...). Poza sporem jest, że oskarżony K. B. (1) uczestniczył w trzech zdarzeniach zaboru sprzętu RTV.

Pierwsze zdarzenie dotyczyło zaboru 2 palet modułów 32-calowych, pakowanych po 24 sztuki na palecie (zeznania Ł. G. – k. 510). Opisując drugą kradzież świadek mówi o kolejnych 2 paletach, z tym, że na palecie mogło być 39 lub 44 sztuki modułów. Trzecie zaś zdarzenie, w trakcie którego oskarżony K. B. stał na czatach, dotyczy zaboru 2 palet po 24 sztuki modułów. Proste działania matematyczne pozwala na ustalenie, że ilość modułów skradzionych przekracza liczbę 144, albowiem nie zawsze w palecie mieściło się 24 sztuki, ale i więcej. Pomimo, że Sąd Okręgowy wymienił ilość 144, to był w pełni uprawniony do poprzedzenia tego zapisu zwrotem „w ilości nie mniejszej”, bo wynika to z materiału dowodowego. Konsekwencją tego było użycie tego samego zwrotu przy określaniu wartości skradzionego mienia. Tylko niepewność w ustaleniu dokładnej i niebudzącej wątpliwości ilości modułów telewizyjnych w dacie drugiego zdarzenia, uniemożliwiała precyzyjne ustalenia, co z korzyścią dla oskarżonego – w myśl art. 5 § 2 k.p.k. – przełożyło się na wysokość zasądzanego odszkodowania. Podstawą dokonanych ustaleń były nie tylko zeznania świadka Ł. G. (k. 510), ale także A. S. (k.718, 726).

Ustalenia Sądu I instancji o osiągnięciu przez oskarżonego K. B. (1) korzyści w wysokości 7.000 zł nie są gołosłowne – wbrew zarzutowi zawartemu w apelacji. Z zeznań świadków Ł. G. i A. S. (współsprawców kradzieży) wynikało, że za każdy z modułów płacono 140-150 zł. Ł. G. początkowo podawał, że kwotę tę dzielili na 4 osoby. Na rozprawie w dniu 12 lutego 2013 r. (k.2736) zeznał, że była ta suma do podziału na 3 osoby. Daje to 46-50 zł na osobę. Gdyby liczyć, że sprawcy zabrali tylko 144 moduły rtv, to zarobek oskarżonego był bliski 7 tysięcy złotych. Przyjmując jednak, że owych matryc było więcej, zarobek ten przekroczył kwotę 7 tysięcy złotych. Także więc i w tym zakresie Sąd I instancji przyjął korzystne dla oskarżonego ustalenia. Nie ma więc realnych podstaw do ich korygowania, bo są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonanej w ramach art. 7 k.p.k.

Gdy zważyć, że zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego K. B. (1) jest prawidłowy w całym zakresie, to podlegał utrzymaniu w mocy.

Biorąc pod uwagę wysokość zasądzonych wobec oskarżonych K. B. (1) i R. M. odszkodowań, należało zwolnić ich od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze (art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. i art. 17 ustawy o opłatach w sprawach karnych).